

Dziļāka izglītības problēma ir atrakt izglītotāju atstātos gruvešus un atsegt mācīšanas patieso dabu.

Vēl joprojām ir šokējoši aptvert, ir jāpārcieš labam skolotājam, lai veiktu valstij svarīgāko darbu. Mums steidzīgi ir kaut kas jādara ar skolotāju algu paaugstināšanu, viņu apmācību un mācību saturu. Bet skolotājiem un sabiedrībai atkal ir jāapvienojas, lai risinātu pamatproblēmu - kā izlīdzināt gruvešus, kurus ir atstājuši izglītotāji pēc 40 gadu darba. Tas ir mantojums no izplestiem spēļu laukumiem, neatbilstošām mācību programmām un skolu direktoriem, kuru nesapra(ā)tība vairs nevar tikt nomaskēta aiz obligāta smaيدا viņu sejā.

Amerikāņu skolas ir veikušas milzīgu darbu, izglītojot cilvēkus ar ātrumu, par kādu citas nācijas var tikai sapņot. Tāds kvantitatīvs sasniegums klupa uz kvalitātes celma. Nav arī jēgas polarizēt izglītības debates izsaucot “ne-amerikānis” uz Džona Dūija mirstīgajām atliekām (*patiesībā, izteiktais amerikānisms bija Dūija intelektuālā uzpūtība*), vai vispārēju izvēles priekšmetu denonsēšanu izglītībā (*ja “Kā vadīt skaistumkopšanas salonu” programmai parastā skolā nav vietas, tad pilnīgi noteikti vieta ir labam, izpratni rosinošam mūzikas nodarbībām*). Visu mūsu neskaidrību pamatā ir problēma - vārdu lietošana, kuri nav bijuši vēlami pedagogijas aprindās no tradīcijas un filozofijas tēmām. Tikai aptverot šo, mēs sapratīsim, kur un kā mūsu izglītības sistēma nogāja greizi. Pirms ieradās Dūijs un viņa mācekļi amerikāņu skolā bija noteikts mērķis – izglītot indivīdus tradicionālās mācību iestādēs. Pārliecināti par savām nostiprinātajām vērtībām ētikā, likumdošanā un kultūrā, vecā kaluma skolotāji speciāli nodeva tālāk šīs vērtības kā daļu no dzīvās tradīcijas. Viņi turējās pie tās kā vienas kultūras mantojuma – viss sākot no Boila likuma līdz Cicerona 1. oratorijai pret Katalīnu – jo vairāk par to mācīsies, jo gudrāks tu būsi.

* * *

Dūijs un viņa mācekļi sacēlās pret šo pārliecību, kura jau bija vairāk kā pārkaulojusies mācību metodēs. Vēsturē nav briesmīgāka gadījuma kā izliet bērnu kopā ar ūdeni. Tā vietā, lai attīstītu vecās mācību metodes, jaunie izglītotāji spēra soli tālāk un noliedza visas tradīcijas.

Reiz Dūijs sacīja: “Mēs piekrītam, ka mēs neesam pārliecināti, kur mēs virzāmies, kur gribam nokļūt, un kāpēc mēs darām to, ko darām.” Sava veida lauku klubu eksistenciālismā, Dūijs un viņa zēni labsirdīgi apgalvoja, ka tradicionālie izglītības mērķi un arī pašas dzīves mērķi kā Dievs, tikumi un “kultūras” ideja ir debatējami un tieši tāpēc par to nav vērts debatēt. To vietā: ieviest pielāgošanos dzīvei. Lai izglītotu indivīdu, par alternatīvu kļuva tas, ko savā jaunajā izcilajā grāmatā ir aprakstījis

Džons Kīts: “lai indivīds saprastu savu lomu sabiedrībā, viņš ir jāaudzina noteikumu sistēmā.”

Tādejādi Dūijisti pārveidoja nosacījumu veidošanas metodes par pašmērķi. Kad viņi rakās cauri ASV izglītības sistēmai, Skolotāju koledžām tika piešķirta limestriju cieņa. Viņi sauca savu sistēmu par zinātņi, bet pielūdza savas doktrīnas kā kultus. Priekšroku dodot obligāti apmeklējamiem priekšmeta mācīšanas kursiem, tūkstošiem skolotāju tika liegta iespēja, pilnveidot zināšanas savā priekšmetā.

Jauniešu pārliecināšanai, disciplīna skolās ieguva arvien apšaubāmākas formas. Kāds vidusskolas direktors lepni sacījis: “Lai pārliecinātu pusaudžus par viņu rīcību, nav nekā labāka, kā izrādīt mūsu piekrišanu vai nopelumu. Kad lielāka daļa pakļaujas, tad pakļausies arī pārējie.” Modernie izglītotāji to tik viegli nesapratīs, ka tādas aklas rūpes, vienkārši pārliecinot pusaudžus, ir brīvās demokrātijas izkropļojums. Šāda kritika patiešām mulšina viņus, tāpat kā ieteikums koncentrēties uz “sausajiem” priekšmetiem kā matemātika un valodas, bet izslēgt no programmām pusaudžu problēmas, skaistumkopšanu un mušņmakšķerēšanu. Izglītības modernizētāji cenšas “saprast” savus kritiķus, jo “saprāšana” ir progresīvā kodeksa daļa – nesen populārais mācību traktāts tika nosaukts “Palīdzība skolotājiem saprast direktorus”.

* * *

Empīriskajos testos, kuriem izglītotāji uzticējās, skolēni ir uzrādījuši ļoti vājus rezultātus, pierādot izglītotāju kļūdas. ASV vidusskolēni ir vienkārši nezinoši par lietām, kuras pirms vairākām paaudzēm ģimnāziju skolēni būtu zinājuši. Gadu gaitā neauglīgās diskusijas par angļu valodu ir padarījušas visu paaudzi hroniski nespējīgu sakarīgi izteikties (*tā murmināšana, kad amerikāņu pusaudzis cenšas runāt par saviem uzskatiem, principā, izklausās pēc sanitarizētas Elvisa Preslija versijas*). Nomainot mācību “projektus”, izglītotāji ir atsaldējuši skolēnu zinātkāri un atstājuši tos, ar minimālām koncentrēšanās spējām uzdevumu risināšanai. Laikā, kad valstij to vajag visvairāk, nogriežot sakarus ar tradīciju, piemēram, kāda projekta ietvaros apmeklēt vietējo tiesas namu, skolēns zaudē izpratni par vēsturi. Protams, vēsture par Krusta kariem var sniegt labāku priekšstatu par problēmām, ar kādām saistītas ANO un NATO, nekā pārgērbjoties par pakistāņu delegātu skolas imitācijā par ANO asambleju.

Dūija pasaulei esot pilnīgās skrandās, varētu domāt, ka izglītotāji pacels balto karogu. Bet nē! Iesakņojušies publisko skolu administrācijās, viņi kopā ar saviem aktīvistiem aizstāv katru savu birokrātiskās muldēšanas (*gobbledygook – pidrallā, red. piez.*) kanonu. Holandē, Mičiganas štatā, Kristīgā vidusskola, augstu vērtējama izglītības iestāde ar nevainojumiem akadēmiskajiem standartiem, atsakoties tos atšķaidīt ar priekšmetiem kā “Veikalu vadīšana” un “Kulinārija” nav saņēmusi Ziemeļcentrālo Koledžu un vidusskolu asociācijas akreditāciju. Piemērs tam, pēc kādiem kanoniem skolas tiek vērtētas: “Vai kontrole un atmosfēra, kura valda klasēs un individuālajās telpās, ir balstīta uz

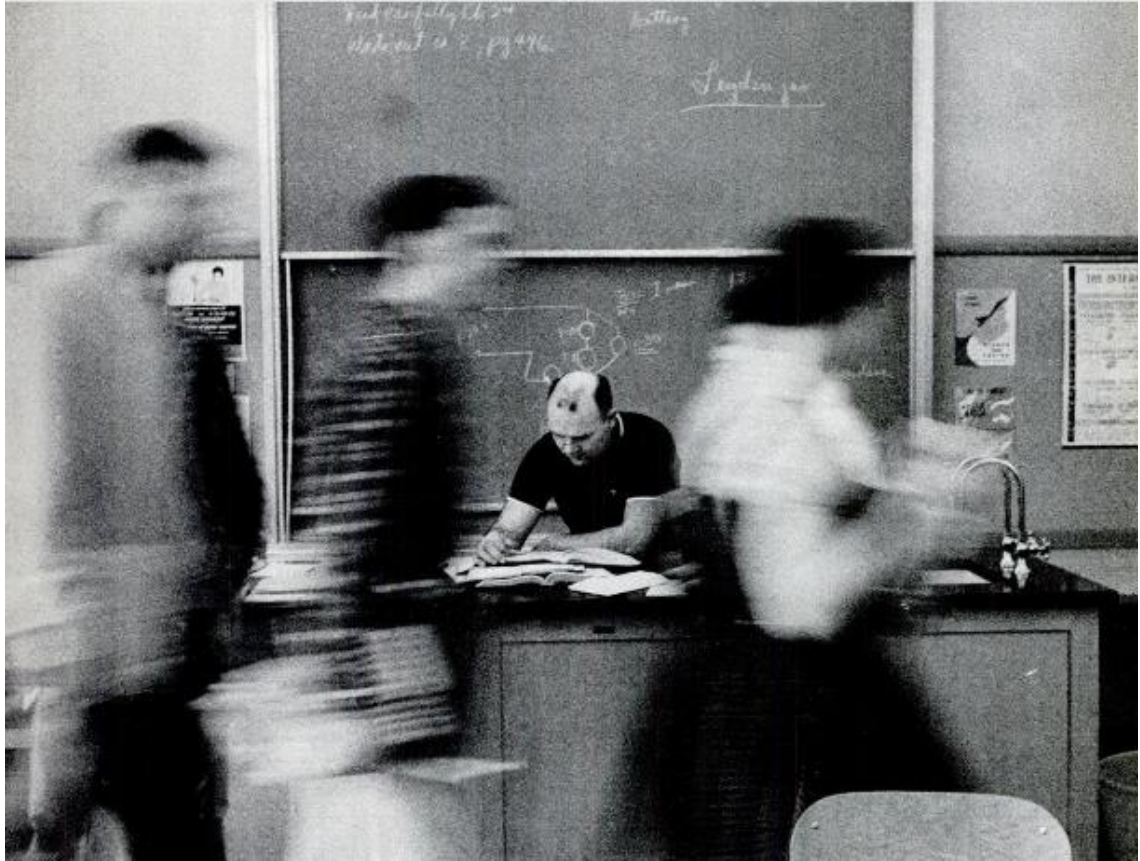
skolotāja autoritāti vai klases paškontroli un tās noteiktajiem standartiem....? Kādā mērā bērniem tiek dotas iespējas sadarbībā vienam ar otru attīstīt morālās un garīgās vērtības...?”

Šādu greizo standartu labošana nav sagaidāma tikai palielinot skolotāju algas, uzceļot vajadzīgās skolas un pieprasot vairāk eksaktos priekšmetus. Dažus nopietnus soļus *var* spert štati un vietējās pārvaldes. Viens no soļiem būtu likvidēt lielu daļu Valsts Skolotāju koledžu un tās pārveidot par modernās mākslas koledžām ar subordinētiem izglītības departamentiem. Tāpat ir jābūt drastiskam mācību programmu uzlabojumam.

Bet visvairāk mums vajag domāt par īstajiem izglītības mērķiem. Dūija izglītotāju noderīgākie metodiskā darba uzlabojumi būtu jā saglabā. Bet izglītotāju sevišķā pieķeršanās mācību paņēmieniem un skolēnu pielāgošanai dzīvei vairs nekad nevajadzētu slēpt faktu, ka Amerikāņu izglītība pastāv galvenokārt, lai rādītu, ka izglītībai ir jēga, ja tā turpina iesākto tradīciju. Labi izglītots cilvēks ir demokrātijai derīgāks nekā vienkārši praktiskajai dzīvei “pielāgots”. Šāds cilvēks bezkaislīgi uzlabos savu civilizētību un viņa intelektuālā disciplinētības palīdzību to saglabās.

Žurnāls “LIFE”
1958.g 31. marts
44. sējums, NR. 13.

Neveiksminieku profesija apdraud skolas.

Tikko beigusies eksaktā priekšmeta stunda Dāvida Duglasa vidusskolā Portlandā, Orleānas štatā. Audzēkņi dodas garām skolotājam, kurš steidzīgi gatavojas nākošai stundai.

ASV ir pārāk maz skolotāju, no kuriem prasa pārāk daudz, nacionāla mēroga darba veikšanai.

“Protams, es esmu domājis par aiziešanu no darba. Bet kā es varu atkāpties kaujas vidū?” Šie Donalda Pīrsona, no Portlandas Orleānas štatā, vārdi – varonības gredzens, paskaidro kāpēc viņš vēl turpina mācīt. Tagad, lai kļūt par skolotāju ASV, ir jābūt ar varonību pilnai apņēmībai.

Pirmajā rakstā no rakstu sērijas par “Izglītības sistēmas krīzi” no daudzajām problēmām, ko “LIFE” uzskaitīja, galvenā ir mācību procesu vājums. Skolotāju rokās ir veidojamie, nācijai bērnu prāti. Neskatoties uz viņu darbu – vai to ko vajadzētu darīt, skolotāji ir nožēlojami pārstrādināti, nepilnvērtīgi atalgoti un nenovērtēti. Liela daļa skolotāju ir nekompetenti. Augstais skolotāju trūkuma līmenis ir sasniedzis rekorda skaitu 227'000, to it sevišķi var izjust svarīgajos priekšmetos kā eksaktajos un matemātikā. Industrijām izķerot, līdz skolas klasēm nenokļūst, 40% eksaktos priekšmetus pasniegt spējīgu skolotāju.

Dāvida Duglasa vidusskolā strādājošais eksakto priekšmetu skolotājs Donalds Pīrsons ir augsta līmeņa skolotājs. Viņam ir maģistra grāds, viņš zin kā mācīt un mīl savu darbu. Šī ir jauna skola priekšpilsētā, kurā iedzīvotāji ir dāsni ziedotāji skolai. Bet Pīrsona darba slodze neļauj viņam darba laikā ievilkt elpu (*bilde augšā*). Cenšoties piepelnīties klāt savai \$4'700 (~\$47'000 mūsdienu naudā – red. piez.) lielajai skolotāja algai, pēc skolas viņš steidzas uz saviem “mēnesnīcas” darbiem, lai nodrošinātu savai ģimenei jumtu virs galvas. Viņa ceļi ir attēloti N.R. Fārbamana fotogrāfijās.

Grūti laiki ASV.

Daudziem citiem ASV skolotāju ir lielākas problēmas nekā Donalds Pīrsonam. Skolēnu skaits katru gadu palielinās par 1,25 mlj., klašu trūkums ir ārkārtēji augsts, un skolotājiem, mācot dubultmaiņās, skolās jāaizvada arvien garākas stundas. Skolotāji, trūkstošās klases sāka aizstāt ar pagrabiem, būdām, autobusiem un pamestiem vilcienu vagoniem. Dažās pilsētās, kur jaunie likumpārkāpēji terorizē skolotājus un citus skolēnus, ir jābūt pat fiziskai drosmībai strādāt par skolotāju. Daži skolotāji būtu ar mieru neievērot šīs briesmas, ja vienīgi viņiem būtu pienācīga alga un tiktu aiztaupīts laiks dokumentu aizpildei, lietvedībai, uzkopšanai un dežūrēšanai. Viņi kļūst par publikas melnstrādniekiem, spiesti darīt palīgdarbus, ko nesagaidītu no nevienas citas profesijas pārstāvjiem. Skolotāja darbs mazāk ietekmē sievietes skolotājas nekā vīriešus. Aprēķināmi, bet 75% nācijās skolotāju, gluži kā Donalds Pīrsons, savam mācību priekšmetam vajadzīgo enerģiju un interesi patērē “mēnesnīcas” darbos. Ņujorkas skolotājs ir atzinies: “Pa dienu mēs atpūšamies saviem nakts darbiem.”

“Mēnesgaisma”. Skolotāji visā valstī strādā visdažādākos pusslodzes darbus. Šeit ir divi piemēri. Džeims Gārvijs (*pa kreisi*) ir bioloģijas un vācu valodas skolotājs Akalamas vidusskolā, Lafajetā, Kalifornijā, nopelna \$125, katru rītu no 03:00 līdz 06:00 piegādājot avīzes. Tehiskās zīmēšanas skolotājs Harlads Hodžs (*pa labi*) no Vašingtonas, Kolumbijas rajons, strādājot veikalā nopelna \$70.

Aizstājēj skola. Nepiemērotas klašu telpas ir pārpārēm rajonos, kur populācija aug. Floridā, populācijai palielinoties četras reizes kopš 1950. g., skolas autobuss tiek izmantots par klasi netālu no Kape-Kanaverālas raķešu bāzes.

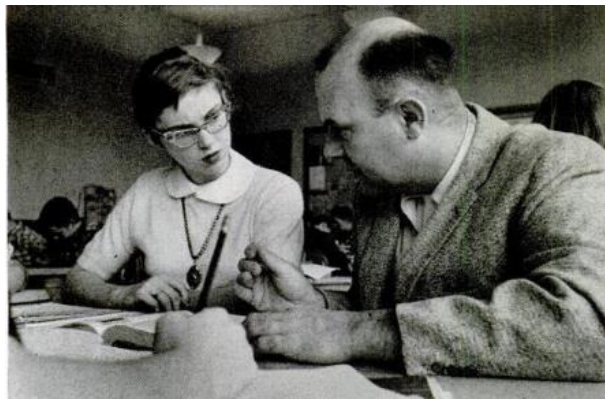
Dubultāmaiņas. ASV 840'000 skolēnu mācās dubultmaiņās. Šeit, rīta maiņas skolēnus nomaina vakara maiņa Ielejas skatu pamatskolā Blūmingtonā, Minnesotā.

Skolotāju trūkums. Memfisā, Tenisijā direktoru sanāksmē Mrs. Ričarda Vaita Labāku skolu komitejas vadītāja mudina vietējiem skolotājiem paaugstināt algas.

Grūti audzēkņi. Ņujorkā jaunie likumpārkāpēji tiek pārsūtīti uz speciālām "700" skolām. Šeit "700" skolotājs Valters Heiners ar tēlotu nopietnību bar skolēnu.

Prieka brīdis Donaladam Pīrsonam, kurš fizikas stundā palīdz vidusskolniecei Gajai Gulikonai saprast kā darbojas uzlādējamie akumulatori. Kad Gaja lūdz viņa palīdzību (*augšā pa kreisi*), Pīrsons (*augšā pa labi*) paskaidro: "Uzlādējot akumulatoru, mēs atgriežam tajā atpakaļ elektronus. To izmantojot, mēs tos atkal izņemam." Gaja iesaucas (*pa kreisi*): "Kad elektroni atgriežas akumulatorā tas uzlādējas, jā, es sapratu!"

Gaismai austot, tiek atalgota Donalds Pīrsona ziedošanās.

Dāvida Duglasa vidusskolas skolotājam Donaldam Pīrsonam ir grūts darbs – plānot eksakto priekšmetu stundas nemierīgām klasēm. Sešas grūtas stundas dienā – trīs “vispārējas zinātnes” stundas un trīs padziļinātas fizikas stundas – viņš strādā dedzīgi un ir iztēles bagāts, paskaidrojot zinātniskās teorijas, sākot ar kaloriju mērīšanu līdz pat transmutācijām. Skola ir diezgan labi aprīkota priekš zinātnes stundām. Bet reizēm, nespējot atrast sev vajadzīgo aprīkojumu, lai radītu paštaisītas iekārtas, viņš materiālu iegādei dodas uz celtniecības vai noliktavu pārpalikumu un mazlietotu preču veikaliem.

Pīrsonam nekad nav laika skolā plānot stundas un sagatavot paraugdemonstrējumus. Arī pēc stundām viņam ir maz neiztraucētu brīžu. Skolā nav skolotāju istabas un Pīrsons vēlu strādā tukšajās klasēs. Nožēlas pilns viņš saka, ka “šī ir privāta vilciena stacija.” Šad un tad, kaut kas stundās notiek, kas ir tā vērts: “Tikai redzēt skolēnu sejas, kad viņi sapratuši, ko viņiem māca – man ar to pietiek, lai turpinātu stādāt par skolotāju!”

Statiskās elektrības paraugdemonstrējums. Pīrsons tur pozitīvi lādētu stikla nūjiņu, Dennis Džunkins negatīvi lādētu stikla nūjiņu. Nūjiņas pievelkas un tad bumbiņa atgrūžas (*aiz statīva*).

Iepērkoties stundām, Pīrsons noliktavu pārpalikumu un mazlietotu preču veikalā meklē lētu elektrometru paraugdemonstrējumam. Visi šeit atrastie bija pārāk dārgi.

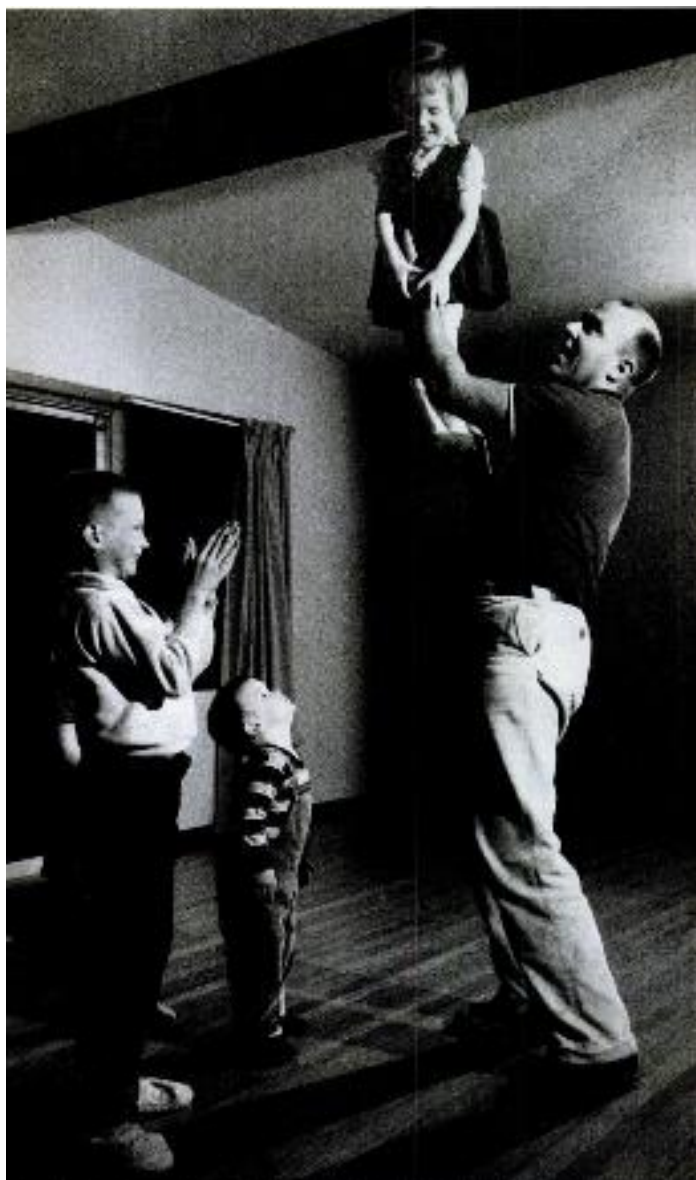

Draudzīgs pārtraukums. Sagatavojot kontroldarbus nākamajai dienai, Donalds Pīrsons strādā vēl. Apkopējs Dunklīns Kongers ar viņu sarunājās par laika apstākļiem.

Neiekārtoti pilnajā mājā darbpilna dzīve.

Lai ģimenei sniegtu pelnīto, Pīrsons ar gaidībās esošo sievu Marianu un četriem bērniem nesēn ievācās jaunā \$15'000 vērtā mājā netālu no skolas. Ģimenei tas nozīmēja drastiski palielināt saimniecisko izdevumu taupību. Nespējīgi atļauties jaunas mēbeles, Pīrsons lielāko nomoda daļu pavada pagrabā starp paštaisītām. Dzīvojamā istaba vēl joprojām ir pilnīgi tukša. Auklītei un mājsaimniecības palīdzībai naudas nav. Pīrsons palīdz sievai mājasdarbos, bet kopā viņi nekur nav bijuši jau vairāk kā gadu. Mariana Pīrsone atceras pagājušo vasaru, kad divas īpašas dienas viņa aizvadīja Jauno Sieviešu Kristīgajā Asociācijā, Salemā 50 jūdzes no šejienes, ko, uzdāvinot dzimšanas dienā naudu, atmaksāja viņas mamma.

Neskatoties uz taupību ģimenes ikmēneša tēriņi ir \$500, bet Pīrsons skolā nopelna \$372. Vēlāk apskatīsim, kā viņš piepelna starpību.

Draiskošanās tukšajā istabā. Sajūsminātie bērni - astoņgadīgais Marks un divgadīgais Džons skatās, kā Pīrsons cilā trīsgadīgo Sāru. Bērniem patīk spēlēties uz neiekārtotās istabas pulētās grīdas.

Tad, kad Pīrsons ir mājās, viņam ir uzticēta bērnu mazgāšana. Viņš uzmanīgi mazgā Bekijas acis, jo tajās iekļuvušas ziepes.

Taupīšanas nolūkos, matu griež mājās. Pret matu griešanu protestē Džons, bet Pīrsons ir uzstājīgs. Logu atspīdumā redzami viņu īpašumam tuvumā esošie koki.

Pīrsoni noraizējušies pārbauda ģimenes budžetu. Tomēr abi priecājās, ka bērniņš ir gaidāms vasarā, kad Pīrsons var atrast papildus darbu, medicīnas rēķinu atmaksāšanai.

Pēc skolas vēl darbi.

Lai pietiekoši nopelnītu un nomaksātu rēķinus, “mēnesnīcas” darbu veikšanai Pīrsons ir saplānojis visu savu laiku ārpus skolas un klases. Turklāt viņš ir brīvprātīgais dežurants skolas ballēs, biļešu ievācējs basketbola spēlēs un labprātīgi pārgērbjas Vecāku un Skolotāju asociācijas izrādēm. Papildus naudu viņš nopelna pasniedzot privātstundas, vada skolas autobusu, trenē vienu no skolas beisbola komandām un māca elektroniku vakarskolā. Nedēļas nogalēs viņš strādā par tūrisma grupu autobusa šoferi. Viņa bērniem ir grūti, ka tēvs ir prom septiņas dienas nedēļā. “Bet tas nebūs mūžīgi,” cerību pilns saka Pīrsons.

Kā līdzjutējs Pīrsons sēž kopā ar skolas basketbola komandu, kura spēlē pret Bīvertonas vidusskolu. Pīrsons līdzjutējus ved ar skolas autobusu, par to viņš nopelna \$30 mēnesī.

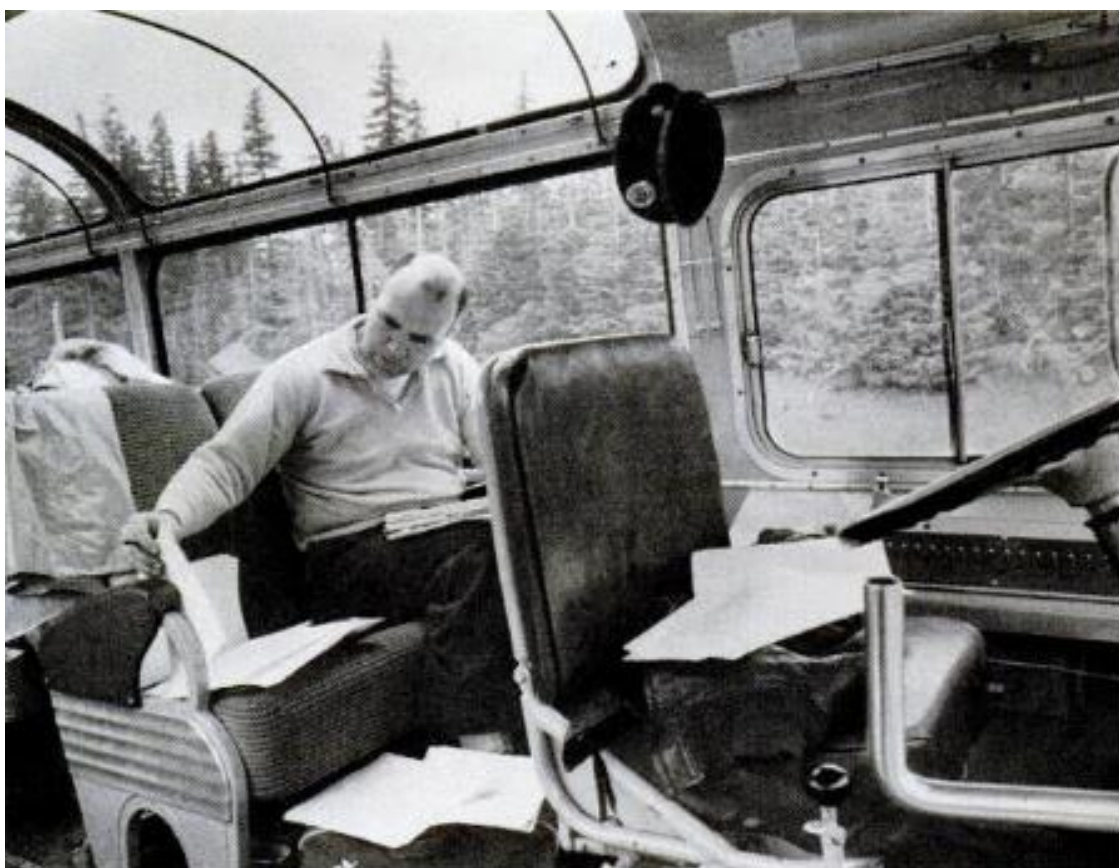
Dežūrā Pīrsons dežo ar skolnieci jauniešu klases vakarā, kurā piedalījās meitenes no Grantas vidusskolas un zēni no Duglasa vidusskolas klubiem.

Vecākāku un Skolotāju asociācijas “Bērnus un vecākus priecē lasīšana” pasākumā Pīrsons ir pārgērbies par alu cilvēku parodijā par uzmanības izrādīšanu sievietei. Viņa rindiņa ir “Uga-uga!”

Pīrsons pasniedz elektrotehniku Portlandas Televīzijas Koledžas vakarskolā. Viņš nedēļā nopelna \$10 par triju stundu darbu. Šajās stundās Pīrsons demonstrē pašgatavotās ierīces Duglasa vidusskolai.

Kā šoferis Pīrsons var izbaudīt vientulību. Atvedis tūristu grupu uz slēpošanas trasi, Pīrsons izmanto brīvo laiku, lai labotu 150 līdzpaņemtos kontrolradarus. Strādājot pa 12h sestdienās un svētdienās viņš nopelna \$33.

Pirms gaismas
aušanas sestdien
Pīrsons jau ir savā
nedēļas nogaļu darbā –
autoostā.